

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Lipovského a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Aleny Šiškovéj na neverejnom zasadnutí v Bratislave 23.10.2013 v trestnej veci odsúdeného **M. Š. a spol. pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny** podľa § 296 Trestného zákona a iné, o sťažnosti odsúdených Z. U., J. F. a M. J. proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-3Nt/1/2013 z 24.mája 2013 takto

r o z h o d o l :

I.

Podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku napadnuté uznesenie **sa z r u š u j e**.

Podľa § 194 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku sa vec vracia Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, aby vo veci **znovu konal a rozhodol**.

II.

Podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku trestná vec obvineného Z. U., vedená na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica pod sp. zn. BB-3Nt 1/2013, sa tomuto súdu **n e o d n í m a**.

O d ô v o d n e n i e

Senát Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, uznesením z 24. mája 2013, pod sp. zn. BB-3Nt 1/2013, na podklade návrhu odsúdených Z. U., J. F. a M. J. na povolenie obnovy konania v trestnej veci odsúdeného M. Š. a spol., trestne stíhaných pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné rozhodol tak, že podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku návrh na povolenie obnovy konania zamietol, lebo nezistil podmienky obnovy konania podľa § 394 Trestného poriadku.

Proti tomuto uzneseniu podali sťažnosť odsúdení Z. U., J. F. a M. J..

Odsúdený Z. U. v sťažnosti (čl. 176) poukázal na tú skutočnosť, že prvostupňový súd nerešpektoval nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL ÚS 106/2011, a rozhodol o obnove konania v jeho neprospech.

Túto sťažnosť doplnil 16. augusta 2013 prostredníctvom svojho obhajcu, v ktorej uviedol, že prvostupňový súd si pri rozhodovaní osvojil príliš rigidný a formalistický výklad ustanovení Trestného poriadku o obnove konania a § 41b ods. 1 zákona o Ústavnom súde Slovenskej republiky, neodrážajúci účel povolenia obnovy konania vo vzťahu k protiústavnosti asperačnej zásady; súd tak povýšil gramatický výklad predmetných ustanovení nad účel a podstatu nález Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Podľa názoru odsúdeného Z. U. predmetným nálezom stratilo účinnosť ustanovenie Trestného zákona, ktoré upravovalo len spôsob ukladania trestu, bez vplyvu na posúdenie viny. Súd rozhodujúci o návrhu na povolenie obnovy konania sa nemal vôbec zaoberať otázkou primeranosti právoplatne uloženého trestu. Dôvodom na povolenie obnovy konania je podľa odsúdeného už samotná existencia nález Ústavného súdu Slovenskej republiky. Trest uložený na základe rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 23. júna 2010, sp. zn. PK 2T 16/2008, vo výmere 12 rokov je neprimerane prísny práve v dôsledku použitia asperačnej zásady. Pokiaľ by súd rozhodoval bez použitia asperačnej zásady, spodná hranica trestnej sadzby by bola 7 rokov, a nie 11 rokov a 6 mesiacov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhol, aby odvolací súd podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie Špecializovaného trestného súdu, zo dňa 24. mája 2013, sp. zn. BB-3N 1/2013, a rozhodol podľa § 41b ods. 1 zákona o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky v nadväznosti na § 400 ods. 1 Trestného poriadku tak, že povoľuje obnovu konania v prospech odsúdeného Z. U. v trestnej veci vedenej na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku pod sp. zn. PK 2T 16/2008; zároveň aby podľa § 400 ods. 1 Trestného poriadku zrušil rozsudok Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 23. júna 2010, č. k. PK 2T 16/2008-8011, ktorý v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 To 23/2010, z 11. februára 2011 nadobudol právoplatnosť, v časti výroku o treste odňatia slobody.

Odsúdený Z. U. zároveň podal 27. augusta 2013 na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky trestné oznámenie na senát Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, ktorý rozhodoval o obnove konania pre podozrenie zo spáchania prečinu marenia výkonu rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky podľa § 350 Trestného zákona a prečinu marenia úlohy verejného činiteľa podľa § 327 ods. 1 Trestného zákona. Odôvodnil ho v podstate rovnakými skutočnosťami ako uviedol v predmetnej sťažnosti.

Podanie trestného oznámenia na sudcov Špecializovaného trestného súdu je podľa názoru odsúdeného **dôvodom na odňatie veci tomuto súdu a prikázanie veci inému krajskému súdu.**

Odsúdený J. F. podal 10. júla 2013 sťažnosť prostredníctvom svojho obhajcu (č.l. 179), v ktorej poukázal na stanovisko predsedu trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. marca 2013 k postupu súdu prvého stupňa vo vzťahu k vykonaniu nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, ohľadne asperačnej zásady (3Tpj 11/2013). Podľa odsúdeného F. rozsudok Špecializovaného trestného súdu v Pezinku sp. zn. Pk-2T 16/2008, z 23. júna 2010, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, bol v trestnom konaní vydaný na základe právneho predpisu, ktorý podľa čl. 125 Ústavy Slovenskej republiky, stratil neskôr účinnosť. Strata účinnosti citovaného ustanovenia sa považuje za skutočnosť súdu skôr neznámu v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku a je teda dôvodom na povolenie obnovy konania. Odsúdený J. F. preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-3Nt 1/2013, z 24. mája 2013 zrušil a obnovu konania povolil.

Odsúdený M. J. v sťažnosti (č.l. 175), ktorú podal písomne 8. júla 2013, odkázal na vyjadrenia svojej obhajkyne JUDr. D. J. (č.l. 132).

Prokurátor vo svojom vyjadrení na verejnom zasadnutí 24. mája 2013 uviedol, že nález Ústavného súdu Slovenskej republiky nebol skutočnosťou skôr neznámou, ale neexistujúcou. Uložené tresty odňatia slobody neboli v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'ov a neboli uložené v rozpore s účelom trestu; tieto boli ukladané v rozpätí základnej trestnej sadzby.

Na základe podaných sťažností Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovatelia podali sťažnosť a konanie predchádzajúce tomuto výroku a zistil, že sťažnosti odsúdených **sú dôvodné**.

Zo spisového materiálu mal súd za preukázané, že rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 23.júna 2010, sp. zn. PK-2T 16/2008, vo veci obžalovaného M. Š. a spol. bol obvinenému **J. F.** podľa § 296 Trestného zákona s použitím § 41 ods. 2 Trestného zákona a § 36 písm. j/, § 37 písm. h/ Trestného zákona uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 9 (deväť) rokov a 2 (dva) mesiace; podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Trestného zákona súd tohto na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 60 ods. 1 písm. b/ Trestného zákona mu súd uložil aj trest prepadnutia veci.

Obvinenému **M. J.** bol podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 s použitím § 35 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov a 2 (dva) mesiace. Podľa § 39a ods. 2 písm. a/ Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 bol tento odsúdený na výkon trestu odňatia slobody zaradený do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

Obvinenému **Z. U.** bol podľa § 190 ods. 3 Trestného zákona a s použitím § 41 ods. 2 Trestného zákona a § 36 písm. j/ Trestného zákona a § 37 písm. h/ Trestného zákona uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) rokov. Na výkon tohto trestu bol podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 60 ods. 1 písm. b/ Trestného zákona mu súd uložil aj trest prepadnutia veci.

Na základe podaných odvolaní Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 11. februára 2011, sp. zn. 1 To 23/2010, rozhodol podľa § 319 Trestného poriadku tak, že zamietol odvolanie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky vo vzťahu k obžalovanému J. F. a zamietol aj odvolania obžalovaných J. F., M. J. a Z. U..

Podľa ustanovenia § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli sami o sebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom, na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania, alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

Podľa § 394 ods. 4 Trestného poriadku skutočnosťou skôr neznámou podľa odsekov 1 až 3 je aj **rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva**, podľa ktorého rozhodnutím prokurátora alebo súdu Slovenskej republiky alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody obvineného, ak negatívne dôsledky tohto rozhodnutia nemožno inak napraviť.

Podľa Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL ÚS 106/2011, v § 41 ods. 2 Trestného zákona, text za bodkočiarkou „súd uloží páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ **nie je v súlade s článkom 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.**

Podľa § 41b ods. 1 zák. č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť podľa článku 125 ústavy rozsudok, **ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný**, strata účinnosti takéhoto právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia, **je dôvodom obnovy konania** podľa ustanovení Trestného poriadku. Z uvedeného vyplýva, že strata účinnosti vyššie citovaného ustanovenia (jeho časti) sa považuje „za skutočnosť súdu skôr neznámu...“ v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

Podmienka obnovy konania upravená v ustanovení § 394 ods. 1 Trestného poriadku predpokladá skutočnosť alebo dôkaz súdu skôr neznámy vo vzťahu ku skutku, ktorý je predmetom konania alebo osobe páchatel'a, ako aj spôsobilosť takej skutočnosti alebo dôkazu privodiť podľa zákona použitého pri rozhodovaní iné rozhodnutie o vine alebo treste.

Ustanovenie § 41b zákona o konaní pred ústavným súdom je vo vzťahu k ustanoveniu § 394 ods. 1 Trestného poriadku *lex specialis*. Dôvod obnovy konania je podľa tohto ustanovenia určený zmenou právneho stavu na podklade nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Je nepochybné, že v pôvodnom konaní bolo rozhodnuté podľa zákonného ustanovenia, nesúladneho s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou. Odsúdeným boli uložené tresty odňatia slobody s použitím asperačnej zásady neprimeraným zvýšením trestnej sadzby.

Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil právny záver, že znenie časti § 41 ods. 2 Trestného zákona ohľadne použitia asperačnej zásady nerešpektuje ústavné zásady ukladania trestu, a to najmä požiadavku proporcionality trestu tým, že neumožňuje uloženie primeraného, dostatočne individualizovaného trestu. Zrejmý nepomer uloženého trestu k pomerom páchatel'a spočíva v nerešpektovaní požiadavky individualizácie trestu voči osobe páchatel'a a zrejmý rozpor s účelom trestu treba posudzovať z hľadiska zásad ukladania trestu podľa ustanovenia § 34 Trestného zákona.

Ak trest ešte nebol vykonaný, je potrebné nanovo uložiť trest v rámci inej, pre páchatel'ov priaznivejšej trestnej sadzby, než ktorá bola pri pôvodnom rozhodovaní použitá (podstatné zníženie jej dolnej hranice). V nadväznosti na potenciálnu zmenu rozhodnutia, zmena trestnej sadzby vždy môže vyvolať zmenu rozhodnutia o treste. Trest je totiž primárne určovaný zákonom a až sekundárne aplikačnou úvahou súdu o primeranosti výšky uloženého trestu, avšak len v rámci sadzby ustanovenej Trestným zákonom.

Z uvedeného vyplýva, že možnosť zmeny rozsudku vo výroku o treste nemožno už v štádiu konania o povolení obnovy konania odmietnuť, keď sa má pri novom rozhodovaní vychádzať s odlišnej trestnej sadzby. Návrh na povolenie obnovy konania by bolo možné zamietnuť len, ak by na podklade nálezu ústavného súdu došlo ku zmene Trestného zákona v neprospech obvineného.

V obnovenom konaní je potrebné rozhodnúť podľa ustanovenia, ktorého znenie už nekoliduje s právnou normou vyššieho stupňa právnej sily. Na tento účel sa použije čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky a § 2 ods. 1 Trestného zákona, ktoré určujú jeho časovú pôsobnosť (príkaz retroaktivity priaznivej pre páchatel'a).

Podľa § 400 ods. 1 Trestného poriadku, ak vyhovie súd návrhu na povolenie obnovy konania, zruší napadnuté rozhodnutie celkom alebo v časti, v ktorej je návrh dôvodný.

Pokiaľ v prípade konania o povolení obnovy dôjde k zrušeniu výroku o treste, zákon v § 403 Trestného poriadku prikazuje súdu, aby rozhodol „**bez odkladu o väzbe**“. Dĺžka trvania tejto väzby sa bude posudzovať samostatne a nezávisle od väzby v pôvodnom konaní. I keď tretí diel, ôsmej hlavy Trestného poriadku a obnova konania lehotu trvania väzby neupravuje, treba vychádzať zo skutočnosti, že ide tak ako pri dovolaní o mimoriadny opravný prostriedok, a preto bude možné použiť ustanovenie § 380 ods. 2 Trestného poriadku per analogiam.

Je nepochybné, že pri rešpektovaní predmetného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v obnovenom konaní dôjde k výraznému zníženiu trestnej sadzby pôvodne uložených trestov.

Je teda možné konštatovať, že u odsúdených došlo k porušeniu základných ľudských práv a slobôd, pričom negatívne dôsledky tohto rozhodnutia nemožno napraviť inak ako povolením obnovy konania, ktorého výsledkom bolo uvedené negatívne rozhodnutie.

K návrhu odsúdeného Z. U. o odňatie a prikázanie veci.

Podľa § 23 Trestného poriadku z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa., o odňatí a prikázaní rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený. Ak je takým súdom Špecializovaný trestný súd, iným súdom toho istého druhu a stupňa sa rozumie krajský súd podľa osobitného predpisu. Takýmto súdom je Krajský súd v Banskej Bystrici podľa § 91 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal podaný návrh, oboznámil sa s obsahom trestného oznámenia a dospel k záveru, že nie je daný dôvod na odňatie predmetnej trestnej veci Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica a jej prikázanie inému súdu.

Na odňatie a prikázanie veci (delegáciu) musí existovať **dôležitý dôvod**, čím sa zdôrazňuje výnimočnosť takéhoto postupu. Dôležité dôvody nie sú v zákone taxatívne uvedené, ale treba nimi rozumieť také okolnosti, ktoré v konkrétnom prípade umožnia celkovo lepšie uplatniť základné zásady trestného konania a splnenie jeho účelu iným súdom toho istého druhu a stupňa, než súdom miestne príslušným. Takýmito dôvodmi sú predovšetkým okolnosti, ktoré zabezpečujú náležité zistenie skutkového stavu veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie, výchovné pôsobenie konania a čo najrýchlejšie, avšak zákonné a spravodlivé prejednanie a rozhodnutie veci.

Ústavným zákonom zo dňa 9. januára 1991, číslo 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd a tiež prijatím Ústavy Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. októbra 1992 výrazne stúpol význam ustanovení o príslušnosti súdov a sudcov. Vyplýva to z článku 38 ods. 1 Listiny a článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého - „**nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi**. Príslušnosť súdu ustanoví zákon“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje tiež na ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého je sudca pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom.

Samotná chyba postupu súdu v pôvodnom konaní nie je dôvodom na pozitívny záver o zaujatosti sudcu. Také chyby sa reparujú použitím riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov.

Vo vzťahu k trestnému oznámeniu, ktoré podal odsúdený Z. U. na členov senátu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (JUDr. J. G., JUDr. J. H., JUDr. O. K.), v ktorom ich obviňuje v súvislosti s rozhodnutím o obnove konania zo spáchania prečinu podľa § 350 Trestného zákona a § 327 ods. 1 Trestného zákona, najvyšší súd uvádza, že hlavným atribútom nezávislosti súdництва je aj to, že sudcu **nemožno stíhať za rozhodnutie** (§ 29a zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

V súhrne týchto okolností, nie je dôvod na navrhovanú delegáciu v zmysle § 23 ods. 1 Trestného poriadku, a preto Najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 23. októbra 2013

JUDr. Milan L i p o v s k ý , v. r.
predseda senátu

Vypracovala: JUDr. Alena Šišková

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová